

ПЪТИЩА ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ОЦЕНЯВАНЕТО И ПРИЗНАВАНЕТО НА РЕЗУЛТАТИ НА УЧАЩИТЕ

Емилияна Димитрова

Национална агенция за професионално образование и обучение

В Бирмингам, Англия, беше проведен семинар на тема „Пътища за подобряване на оценяването и признаването на резултати на учащите се в страната и чужбина“, който беше организиран като регулярна работна среща на английската агенция „Еразъм+“ в партньорство с Британския съвет и организацията „Екорис“ по въпросите на професионалното образование и обучение, свързани с инициативата „Пътеки за професионално обучение“, в чест на 30-годишнината на програмата „Еразъм“. Дейностите на семинара бяха подчинени на прилагането на европейския инструмент ECVET за трансфер и признаване на кредити в професионалното образование и обучение и с неговата приложимост.

Официално приветствие беше поднесено от г-жа Магелайне Роз – зам.-председател на английската национална агенция „Еразъм+“, която изрази становище, че въпреки създадената политическа ситуация (Брекзит) се надява създадените партньорства да се запазят, както и да продължи изпълнението на стартираните политики. Представената обща информация от г-н Паул Гес – водещ на събитието и представител на „Еразъм+“, очерта картината на участниците в семинара: представители от 33 държави, 9 национални ECVET експерти, продължителност на съвместните ECVET дейности повече от 8 години, а взаимни партньорства повече от 15 години, и формира извода: „партньорства за бъдеще“. Към официалната част на семинара може да бъде отнесена и презентацията на г-н Карло Скотони – директор на дирекция „Заетост, социални дейности и включване“ в ЕК, който даде отговор на въпроса има ли европейска политика в областта на професионалното образование и обучение. Г-н Скотони очерта развитието на европейските политики в областта на професионално образование и обучение, чието начало е поставено през 1963 г. с приемането на Решение 63/266/ЕЕС за общите принципи в областта на професионалното обучение и до приемането на действащите препоръки за: Европейската квалификационна рамка, за качеството на ПОО, за системата за трансфер на кредити, за валидирането.

Подчертано беше, че съществен напредък е отбелязан през последните две години след приемане на комюникето от Рига, където от държавите членки са потвърдени средносрочните прогнози за развитие на професионалното образование и обучение до 2020 г., свързани с осигуряване на: прозрачност, подобряване на качеството, отговаряне на потребностите на пазара, подобряване на ключовите компетентности на обучаемите професионално развитие на учителите. Тези прогнози са развити и потвърдени в документа *New Skills Agenda for Europe*, който определя ключови инициативи в три хоризонтални направления за развитие, очертани като основни: 1. Професионалното образование и обучение да станат първи избор чрез усъвършенстване на системите за качество в ПОО и системата за трансфер на кредити; 2. Осигуряване на прозрачност и съпоставимост квалификациите чрез преглед на Европейската квалификационна рамка на основата на профилите на уменията; 3. Развитие на умения за бъдещето чрез осигуряване на инструменти за развитие на кариерата.

Семинарът беше насочен към дискутиране на практически опит в областта на прилагане на европейските инструменти (ECVET, EQAVET и валидиране) за прозрачност и признаване на компетентности чрез мобилността. Основната му цел беше чрез добрите практики да се осигури подобряване на мобилността, като се използват и развият европейските инструменти. Основните теми на семинара бяха:

- създаване на рамка за качество, която да подкрепя признаването и преносимостта на компетентности на основата на ECVET в мобилността;
- отношението на работодателите към продължителността на мобилности във връзка с подобряване на тяхната ефективност;
- валидирането на неформално и информално придобити резултати от учене и може ли ECVET да подпомогне процеса на валидиране;
- как по-добре могат ECVET и европейските инструменти да подпомогнат валидирането на трансверсалните и професионалните умения – чрез по-кратка или чрез по-дълга продължителност на мобилността.

В рамките на семинара беше представена информация за приемането на препоръката за валидиране от държавите членки относно въвеждане на основните принципи на процеса в националните им системи, а изследванията на CEDEFOP, последното от които *European Inventory on Validation of Non-Formal and Informal Learning 2016*, дават ясна картина за състоянието в държавите членки.

В рамките на семинара бяха представени практиките на Шотландия и Норвегия от изпълнявани от тях проекти във връзка с признаване на неформално придобитите резултати от учене. Подходите, които се прилагат, са два: признаване на резултати от учене и използването на споразумения за разбирателство между институциите. В Шотландия има нормативно регламентирана

ECVET система (SCQF), като преди това в обучението са въведени модули, кредити и резултати от ученето, но беше представено, че все още експертите не свързват и не припознават тези елементи в мобилността. Там все още няма изградена система за признаване на предходно обучение и това е в процес на развитие. Акцент е обвързването на резултатите от ученето и връзката със система за признаване на предходно придобити резултати от учене. За постигане на това са привлечени както социални партньори, така и университети, като началната стъпка е определяне на разбирането за „признаване на предходно обучение“. Към настоящия момент усилията са насочени само към сектора на здравеопазването. В понятието „признаване на предходно обучение“ е включен следният смисъл: процес за признаване на обучение, което е придобито от опит, предишно формално, неформално и информално обучение. Това включва знания и умения, формирани в училище, колеж, университет, както и по време на целия живот извън посочените институции. За пръв път се въвеждат понятията: признаване на част от квалификация и признаване на цяла квалификация (formative recognition и sumative recognition). За правилно разбиране на този нов за Шотландия процес са разработени наръчници както за работодателите, така за потребителите, така и за институциите, които следва да организират процес за издаване на съответните документи. Разработени са много материали, които да популяризират новия процес – ползите от него за всички участващи страни. В рамките на презентацията бяха представени два примера за признаване на предишно придобит опит (в друга европейска държава) и приравняването му към действащата квалификационна система в Шотландия¹⁾. В заключение на представената практика бяха направени следните изводи:

- признаването на предходно придобити резултати от ученето е пряко свързано с принципите на ECVET;
- признаването на предходно придобити резултати от учене е пряко свързано с дискрипторите на националната квалификационна рамка на Шотландия;
- няма законово утвърдена система за признаване на резултатите от предходно обучение, макар че правителството подкрепя въвеждането на такава;
- някои сектори подкрепят идеята за признаването на предишен опит, както и някои организации;
- има два типа оценяване на предишно придобити резултати от учене (formative и sumative), което е ново за цялата система;
- трансферът на кредити е форма за признаване на резултати от предходно обучение/учене;
- системата за осигуряване на качество трябва да бъде важна част от системата за признаване на резултати от предходно обучение/учене.

Представена беше презентация за проекта, който се изпълнява от Норвегия и чрез който се прави опит за създаване на национална система за ва-

лидиране. Проектът се изпълнява от Norwegian Directorate for Education and Training, който представлява държавна агенция, създадена към норвежкото Министерство на образованието и изследванията през 2004 г.

Структурата на системата за професионално образование на Норвегия включва последните две години да се провежда практическо обучение, базирано в компаниите, като всички учебни планове са разработват от Директората и са с национално действие. По време на цялото обучение два пъти се провежда изпитване – след първите две години в училище и последните две години в компанията (craft certificate), който отговаря на ниво 4 от Европейската квалификационна рамка. На основата на базовата информация за образователната система беше представена въвеждащата се система за валидиране, насочена към две целеви групи: младите хора, които нито работят, нито учат, и към хората с ниско образование и без достатъчна подготовка по норвежки език. Целта на проекта е да се осигури възможност за получаване на лесен достъп до квалификация, както и възможност на мигрантите да получат квалификация, докато се обучават на норвежки език. Предизвикателствата пред системата са свързани с осигуряване на гъвкавост на обучението, така че то да се впише в работата и да се осигурят индивидуални възможности за напредък на всеки. Особен акцент се поставя на обучението, което трябва да е полезно за кариерното израстване и подобряване на уменията за изпълнение на преките задължения. В тази връзка е направен анализ за това как да се използват принципите на ECVET за целите на валидирането, и е уточнен следният процес: 1. дефиниране на резултати от ученето; 2. оценяване на постигнатите резултати; 3. документиране на постигнатите резултати; 4. валидиране на постигнатите резултати; 5. натрупване на постигнатите резултати. На основата на направения анализ са приети следните стъпки за решаване на възникналите предизвикателства чрез развиване и усъвършенстване на модулната/учебно-предметна система.

- Чрез националните учебни планове за всяка квалификация са дефинирани групи от резултати от ученето.

- Тези резултати от ученето се оценяват и документират.

- Възрастните могат да валидират своите компетентности чрез Националната рамка за валидиране на формално, неформално и информално обучение и учене.

- Възрастните могат да доучат, ако за някои резултати не им достигат компетентности, които да докажат.

- Резултатите от учене могат да бъдат достигнати по всички възможни начини както в страната, така и в чужбина.

- Възрастните могат да трансферират придобитите от тях групи резултати от учене в различен контекст (по други професии във вертикала и хоризонтала на образователната система).

Проектът е насочен за придобиване на квалификация по професиите в областта на търговията, и то за лица с придобито средно образование. Направен е анализ на 11 области от търговията, като всеки учебен план има по 5 – 7 модула, включващи съдържание от тези области, и във всяка административна област ще се предлагат различни модули в зависимост от потребностите, структурирани по определен начин, така че да са специално предлагани за възрастни. За да се направи процесът на валидиране по-лесен и достъпен, той е разделен на фази: 1. определени и обучени са лица (консултанти), които да познават смисъла и процедурите на процеса валидиране; 2. разработени са наръчници, правила и документи за изпълняване на процеса, като компетентностите са разпределени, така че признаването им за възрастните да е еднакво с това на обучаваните в образователната система и да съответства на дискрипторите от националния учебен план; резултатите се документират на областно ниво, като е подготвен и сертификат за компетентност, който се получава след полагане на изпит за всеки модул. Резултатите от положения за модула изпит са с национална значимост и се признават и в другите административни области.

Проведената дискусия на основата на направените презентации беше фокусирана върху следните въпроси.

- Как ECVET принципите подкрепят валидирането на неформално и информално учене?

- Как държавите членки използват ECVET принципи за признаване и валидиране на неформално и информално придобити резултати от ученето?

- Как могат ECVET принципите да се обвържат с другите европейски инструменти и по какъв начин?

- Какви са пречките, за да се използва ECVET в процеса на валидиране?

- Как могат да се преодолеят пречките и кой трябва да предприеме мерки за това?

В рамките на семинара бяха изведени проблеми, които следва да бъдат решавани, за да се постигне по-добро прилагане на европейските инструменти в областта на професионалното образование и обучение, които могат да бъдат обединени в следните групи:

- разработване на общи политики за прилагане на всички инструменти в комплект;

- по-добро финансиране по всички инструменти както на национално, така и на европейско ниво;

- активизиране на политическа воля за решаване на въпросите на ПОО както на национално, така и на европейски ниво – не препоръки, а директиви!

Във връзка с прилагане и синхронизиране на европейските политики в областта на професионалното образование и обучение през 2018 г. се очаква в програмата „Еразъм+“ да бъдат осигурени допълнително над 50 000 мобилности за усъвършенстване на уменията на работното място. На базата на на-

трупания и анализиран опит от предишни години мобилностите през 2018 г. ще са насочени към: възможности за ориентиране и информиране, мотивиране и подготовка за мобилност, осигуряване качество на мобилността, признаване на резултати от ученето по време на мобилността.

Acknowledgement. Семинарът на тема „Пътища за подобряване на оценяването и признаването на резултати на учащите се в страната и чужбина“ в Бирмингам, Англия, беше финансиран по програма „Еразъм+“.

NOTES/БЕЛЕЖКИ

1. Повече информация за системата за признаване на неформално и информално обучение на Шотландия може да бъде намерена на следния сайт: www.scqf.org.uk

WAYS FOR IMPROVING ASSESSMENT AND RECOGNITION OF STUDENT OUTCOMES

✉ **Ms. Emiliana Dimitrova**

Chairman

National Agency for Vocational Education and Training

Sofia, Bulgaria

E-mail: napoo@navet.government.bg

<http://www.utp.bg/>

ВИСШЕ УЧИЛИЩЕ ПО ТЕЛЕКОМУНИКАЦИИ И ПОЩИ
UNIVERSITY OF TELECOMMUNICATIONS AND POST

СТУДЕНТСКА НАУЧНА СЕСИЯ 2016

Висше училище по телекомуникации и пощи

Студентска научна сесия 2016

Предлагането на нови технически решения в бързо развиващия се сектор на телекомуникациите и променящия се сектор на съвременните пощи е предпоставка за развитие на съвременна инфраструктура на националното стопанство. Такова развитие е невъзможно без творческа публична и бизнес администрация, която познава, създава и прилага управленски решения, адекватни на технологичното развитие.

Участието на самите студенти в научните изследвания е предпоставка за формиране на творчески личности с потенциал за значим принос в различни сфери на професионална реализация. Затова Висшето училище по телекомуникации и пощи проведе първата Студентска научна сесия. Инициативата е посветена на първата годишнина на Висшето училище по телекомуникации и пощи и 135 години професионално образование по телекомуникации и пощи в България.

Целта на научната сесия е да подпомогне студентите да придобият умения за научни изследвания – задължително изискване на съвременното професионално образование за реализация в икономиката и в сферите на общественния живот.

За големия интерес към сесията говори фактът, че са получени 49 заявки за участие. От тях 34 са допуснати за представяне. Тематично докладите са посветени на актуални проблеми на телекомуникационните и информационните технологии и на мениджмънта в съобщенията.

Сп. „Професионално образование“ публикува в няколко поредни броя отличените студентски разработки.

*В настоящия брой представяме текстовете
на Милена Такиева и Таня Киркова*